

**ARBETSLIVS- OCH
JÄMSTÄLLDHETSUTSKOTTETS
BETÄNKANDE 14/2004 rd**

**Regeringens proposition med förslag till lag om
ändring och temporär ändring av lagen om of-
fentlig arbetskraftsservice**

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 16 september 2004 en proposition med förslag till lag om ändring och temporär ändring av lagen om offentlig arbetskraftsservice (RP 169/2004 rd) till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsråd Pasi Järvinen, arbetsministeriet
- programdirektör Raimo Luoma och konsultativ tjänsteman Anssi Paasivirta, handels- och industriministeriet
- överinspektör Merja Hartikka-Simula, Skattestyrelsen
- sysselsättningschef Matti Peltola, Birkalands arbetskrafts- och näringscentral
- direktör Hannu Paju och utvecklingschef Taavetti Mutanen, Nylands arbetskrafts- och näringscentral

- arbetskraftskonsult Merja Laru, Vanda arbetskraftsbyrå
- jurist Kalle Räisänen, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- juris kandidat, ombudsman Johan Åström, Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund TT
- ombudsman Mikko Räsänen, Servicearbetsgivarna
- arbetsmarknadsombud Merja Berglund, Företagarna i Finland rf
- utvecklingschef Anneli Soppi, Finnvera Abp
- verkställande direktör Pia Backman, Keski-Uudenmaan Uusyrityskeskus
- företagare Kaija Honkimäki, Kaijan pitopalvelu
- företagare Miriam Tossavainen, Mirkun Kirja Oy.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av
— Akava rf.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om offentlig arbetskraftsservice ändras. Villkoren för startpeng för personer som ämnar bli företagare föreslås bli uppluckrade under ett tidsbegränsat försök. Arbetskraftsbyrån ska under de förutsättningar

som föreskrivs närmare genom förordning av statsrådet kunna bevilja startpeng för att personer som blir företagare efter att ha haft ett lönearbete eller stått utanför arbetsmarknaden och inte är arbetslösa arbetssökande ska ha tryggad

försörjning. I försöket kan beslut om startpeng fattas 2005 och 2006.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2005 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2005.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Allmänt

Med hänvisning till propositionen och övrig utredning anser utskottet att förslaget är nödvändigt och lämpligt. Utskottet tillstyrker lagförslaget med följande anmärkningar.

Enligt utskottet är det viktigt att främja företagande. Sett i ett internationellt perspektiv är intresset för att starta eget litet bland finländarna. Om företagande ska kunna främjas och sysselsättningen förbättras är det viktigt att det tas fram olika typer av åtgärder som resulterar i fler företagsetableringar och ger dem bättre möjligheter att anställa folk.

Systemet med startpeng har gett goda resultat. Utredningar visar att 80 procent av företag som inlett sin verksamhet med startpeng fortfarande finns kvar efter fem år. När det gäller andra företag är siffran 57 procent. Den höga överlevnadsprocenten kan förklaras med företagarbildningen i samband med startpengen och den grundliga rådgivningen före starten.

Utskottet förordar en utbyggnad av det utmärkta startsystemet och tillstyrker det föreslagna försöket för 2005 och 2006. Tack vare försöket kan startpeng beviljas utan krav på arbetslöshet. Det snabba upp beslutet om startpeng och företagsstarten.

Samtidigt vill utskottet i ett vidare perspektiv påpeka att t.ex. de föreskrivna sysselsättningsplanerna kan medföra onödiga förseningar i startpengen till arbetslösa arbetssökande. Det är viktigt att dröjsmålen med startpeng utreds och att åtgärder vidtas för att minska onödig byråkrati, påpekar utskottet.

Enligt information till utskottet beviljas ingen startpeng om den sökande tidigare haft löne-

arbete och fortsätter med samma arbete i egen-skap av företagare som kan jämföras med löntagare och det är uppenbart att den tidigare arbetsgivaren är den huvudsakliga uppdragsgivaren. Utskottet ser det som angeläget att förhindra påtvingat företagande och anser att en sökande som övergår från lönearbete till företagande måste förutsättas ha andra uppdragsgivare än bara sin tidigare arbetsgivare. Samtidigt säkerställs det att en företagare med startpeng i skattehänseende betraktas som företagare.

Bidragsperiodens längd och tillgången till stödtjänster

I dagsläget uppgår startpengen till i medeltal 650 euro i månaden och bidragsperioden är i snitt 26 veckor, ca sex månader. Det finns emellertid stora regionala skillnader i bidragsperioden och bidragsnivån. Lagen tillåter en startpeng på 430—770 euro i månaden i tio månader.

Arbetsgruppen för en reform av startpengen föreslog flera bidragsklasser. Enligt gruppen kunde startpengen till en början vara 650 euro i månaden under en sexmånadersperiod och efter en utvärdering 500 euro i månaden i ytterligare sex månader. Arbetsgruppen menade att bidragsperioden måste förlängas för att företagaren i framför allt tillväxtorienterade företag ska ha tid att utveckla sin affärsidé under etableringsfasen. Många länder har bidrag som liknar startpengen och som betalas ut under en betydligt längre tid än i Finland. I t.ex. Tyskland är bidragsperioden tre och i Irland fyra år.

Regeringen föreslår ingen ändring av den maximala bidragsperioden, men tanken är att perioden ska förlängas inom ramen för den nuvarande maximitiden. Detta blir möjligt om en utvärdering görs t.ex. sex månader efter företagse-

tableringen. I samband med utvärderingen kan man tillsammans med företagaren titta hur verksamheten har utfallit och ta tag i de viktigaste problemen. I förekommande fall kan företagen ges extra utbildning alternativt slussas vidare till en företagskuvös eller andra stödtjänster.

Utskottet anser en förlängning av utbetalningstiden för startpenning och en utvärdering vara viktiga. Vidare påpekar utskottet att det bör meddelas anvisningar för att beloppen och utbetalningstiden ska vara lika stora i hela landet.

Tryggad långivning

Utöver startpenning behöver nyetablerade företagare ofta också medel för investeringar. En viktig förutsättning för lyckade företagsetableringar är att Finnvera kan erbjuda tillräckligt många små lån och lån för kvinnliga företagare, som är avsedda för små företag.

Arbetsgruppen föreslog att Finnveras kvot för speciallån ska höjas med 30—35 miljoner euro för små lån och lån till kvinnliga företagare, som kan beviljas allteftersom företagsverksamheten ökar. Dessutom föreslog arbetsgruppen att ersättningarna för statens kredit- och borgensförluster höjs från nuvarande 40—65 procent till 80 procent för företag i etableringsfasen.

Utskottet påpekar att de ovannämnda förslagen från arbetsgruppen inte har tagits in i budgetpropositionen för 2005. För att de mål i fråga om ökat företagande som är kopplade till utvidgningen av startpengen ska kunna fullföljas anser utskottet det nödvändigt att regeringen vid behov med hjälp av en tilläggsbudget ser till att företag i etableringsfasen har tillgång till adekvat lånefinansiering.

Tillgång till adekvata resurser

Utskottet påpekar att försöket med startpeng föreslås bli finansierat med sysselsättningsanslag. I budgetpropositionen för 2005 minskar emellertid anslagen med ungefär 34,4 miljoner euro. I dispositionsplanen föreslås anslaget för startpeng bli höjt från 15 till 25 miljoner euro. Försö-

ket får inte leda till att det blir svårare för arbetslösa att få startpeng eller att servicen till arbetslösa försämrats, understryker utskottet.

Samtidigt vill utskottet lyfta fram Arbetskraftsbyråernas behov av personella resurser. Enligt förslaget är det Arbetskraftsbyråerna som ska besluta om startpeng när någon med lönearbete, som står utanför Arbetskraften eller som efter studierna vill bli företagare. I motiven till propositionen bedömer regeringen att 1 200—2 200 personer årligen kommer att få startpeng och bli företagare inom ramen för försöket. En del av de sakkunniga ansåg dock att betydligt fler kommer att vara intresserade av försöket. Utskottet påpekar att ansökningarna kommer att innebära en betydande ökning av arbetsbelastningen på Arbetskraftsbyråerna. Om ansökningarna ska kunna behandlas i snabb takt krävs det fler personer som handlägger besluten om startpeng.

Uppföljning och åtgärder

Enligt utskottet är det viktigt att regeringen noga bevakar hur försöket genomförs och utfaller samt i förekommande fall vidtar åtgärder för att företagandet ska öka i enlighet med målen för reformen.

Små företag spelar en viktig roll när det gäller att förbättra sysselsättningen. Därför anser utskottet att regeringen i politikprogrammet för företagande bör satsa på åtgärder som genererar och utvecklar småföretag och ger stöd vid generationsväxlingar. Dessutom är det viktigt att startpengsföretagare och andra småföretagare får utbildning och rådgivning kring frågor som gäller anställning av personal och anknytande förpliktelser. Det är viktigt för att öka intresset för att anställa personal.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet

att lagförslaget godkänns utan ändringar.

AjUB 14/2004 rd — RP 169/2004 rd

Helsingfors den 9 november 2004

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Jukka Gustafsson /sd
vordf. Anne Holmlund /saml
medl. Sari Essayah /kd
Susanna Haapoja /cent
Anneli Kiljunen /sd
Esa Lahtela /sd
Pehr Löf /sv
Riikka Moilanen-Savolainen /cent

Markus Mustajärvi /vänst
Terhi Peltokorpi /cent
Leena Rauhala /kd
Paula Risikko /saml
Jukka Roos /sd
Kimmo Tiilikainen /cent
Jaana Ylä-Mononen /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Ritva Bäckström.